

Батица Николић, МА⁶⁶
ОШ „Вук Караџић“ Сочаница

РАЗМЕНОМ ПРОФЕСИОНАЛНИХ ИСКУСТАВА УЧИТЕЉА ДО ИНОВАТИВНОСТИ У ОБРАЗОВАЊУ

Апстракт: Рад обухвата, разматра и приказује пример и примену иновативности у наставном раду и начин унапређивања наставе и наставне праксе кроз размену професионалних искустава учитеља Србије. Иновативност постаје захтев времена у коме живимо и радимо а то се односи и на иновативност у образовању, посебно у сегменту наставе и свим њеним елементима. Иако учитељи улажу велики напор и имају позитиван став и приступ о потреби иновирања образовања и наставног процеса у смислу подизања квалитета наставе у великом и сложеном образовном систему они нису и не могу бити једини фактор од кога зависи примена иновативности у школи. Образовни систем и образовне институције имају веома важну улогу да кроз имплементацију иновативних приступа допринесу побољшању организације и квалитета наставног процеса. Циљ аутора је да упозна научну и стручну јавност са једним сегментом рада учитеља у Србији, у организацији Савеза учитеља Републике Србије (СУРС) и актуелним покушајима примене начина и облика презентовања иновативности у наставном и ненаставном раду у васпитно-образовној пракси.

Кључне речи: иновативност, учитељ, унапређивање наставне праксе, СУРС, образовни систем, размена искустава.

Потребе и изазови савременог друштва и новог времена у коме живимо и радимо подразумевају веома нагле и брзе промене у свим областима живота и рада (политици, медицини, економији, образовању,...). Зато су теме многих научних и стручних скупова наведених области управо изазови и дилеме које нас прате и са којима се свакодневно сусрећемо.

Образовање је важан фактор друштвеног развоја, тако да се кроз различите функције мора сагледати сложеност управљања променама и потребе иновирања унутар ове области. Током протеклог времена, како у Србији, тако и у скоро свакој земљи, значајно су повећана очекивања од школа. Од ученика се очекује да уче и стичу знања на вишем нивоу. Лако је онда закључити да се улога и одговорност учитеља – наставника мора значајно променити да би била у складу са новим захтевима времена које долази. Зато се, све чешће срећемо са термином иновативност, који значи

⁶⁶ baticanikolic@gmail.com

имплементацију нових идеја или изума који креира ново време. Сходно томе, имплементација значи спровођење, извршење или пак примену нечега у пракси.

Иновативност дакле, неминовно постаје захтев времена у коме живимо и радимо. Образовни систем и образовне институције у свакој земљи имају веома важну улогу да кроз имплементацију иновативних приступа у образовању допринесу побољшању организације и квалитета наставног процеса. Иновативност пружа богатије образовно окружење, како за ученике, тако и за учитеље, што наравано, и сам наставни процес подиже на квалитетнији и виши ниво.

Учитељи – наставници нису једини фактор за примену иновација у школи, мада имају могућност за извесну слободу у раду кроз избор уџбеника, одређивање најефикаснијих и најпоузданијих метода, облика рада, садржаја, наставних средстава и др. Свака образовна установа има капацитета да иновира. Суштина доброг руковођења и организације јесте да пружи шансу учитељима да кроз добре идеје иновирају наставу. То учитељи управо и раде. Поред похађања акредитованих и неакредитованих стручних семинара (првенствено методичко – дидактичког карактера) у организацији школе, стручних актива и локалних учитељских друштава, учитељи размењују идеје, научено примењују у пракси, врше презентације, одржавају огледне и угледне часове, уз касније коментаре, дискусије и закључке.

Један од начина имплементације иновација учитеља у васпитно – образовном процесу су акредитовани стручни скупови (конгреси, сусрети, сабори, смотре деџег и учитељског стваралаштва, конференције, саветовања, трибине и др.) у организацији СУРС-а .

СУРС је професионално стручно удружење које тренутно сачињавају 55 територијално организованих локалних учитељских друштава Републике Србије, са укупно 10.500 чланова - учитеља. Таква струковно стручна и интересна организација учитеља, поред осталог, првенствено остварује циљеве у области стручног усавршавања и информисања, развијања професионалних способности, подстицања стваралачког и научно-истраживачког рада у образовању и васпитању, учествовањем у иновирању васпитно-образовног процеса и др. СУРС обавља и издавачку делатност издавањем књига, часописа и периодичних издања, па тако и учитељи имају могућност да публикују своје стручне радове који испуњавају прописане услове и критеријуме.

СУРС организује традиционални Сабор учитеља Србије (као дводневни акредитовани програм стручног усавршавања), чије су активности усмерене на унапређивање наставне праксе кроз размену професионалних искустава и Смотру стваралаштва учитеља у образовно-васпитном процесу. Поводом одржавања ове манифестације организатор расписује конкурс за примере добре учитељске праксе са наведеним категоријама радова које ће се

презентовати, условима за учешће, техничким упуствима и стандардима и временским роковима.

Категорије:

А) Обавезни предмети (наставни час /дан/ тематска целина, ванучионичка настава, пројектна настава,...)

Б) Изборни предмети (наставни час /дан/ тематска целина, ванучионичка настава, пројектна настава,...)

В) Савремени начини планирања образовно-васпитног процеса (интердисциплинарно планирање, тематско планирање,...)

Г) Инклузивно образовање (рад са децом са потешкоћама, рад са даровитом децом, ИОП, подршка локалне самоуправе, примена асистивних технологија...)

Д) Ваннаставне активности (манifestације, пројекти у оквиру школе и локалне заједнице, школске представе, приредбе, рад секције, такмичења,...)

Ђ) Васпитне ситуације (час одељењског старешине, превенција насиља, сарадња са родитељима,...)

Е) Дидактичко средство, наставна средства (web портали, образовни софтвери, филм, збирке, приручници,...)

Ж) Одговорно живљење (примери подстакнути идејама из истоименог пројекта: активности предузете у циљу јачања сопственог психолошког имунитета, емоционалне и финансијске писмености, активности у школи у раду са децом и/или њиховим родитељима усмереним на јачање одговорног понашања према себи и окружењу, иницијативе предузете у циљу унапређивања међуљудских односа и развијања позитивне климе у школи)

Услови за учешће на Конкурсу за примере добре праксе:

- пример добре праксе је реализован у пракси
- у складу је са образовним стандардима за крај првог циклуса обавезног образовања и доприноси њиховој успешнијој примени
- усмерен на исходе, а у функцији стицања знања и вештина ученика
- доприноси унапређивању наставе и учења
- применљив је у школској пракси
- има висок степен активности ученика
- подстиче јачање професионалних компетенција учитеља
- доприноси промоцији рада школе и самих наставника у локалној заједници или шире
- не налази се у “Бази знања” Завода за унапређивање образовања и васпитања (Конкурс за примере добре учитељске праксе, 2014).

Пример добре праксе може се представити (уколико конкурсна комисија одобри материјал) и изложбом радова – стваралаштва ученика и учитеља.

Како би се један овако велики подухват и пројекат несметано реализовао потребна је добра логистичка подршка (коју већ годинама пружа Друштво учитеља Београда) уз довољне финансијске, материјалне, техничке и просторне могућности. Својим расположивим просторним капацитетима и техничком опремљеношћу Учитељски факултет у Београду је место где се другог дана Сабора одржава Смотра стваралаштва учитеља у васпитно-образовном процесу.

Извештаји СУРС-а “говоре” да је годинама уназад велики број (од 800-1300) учитеља-полазника овог дводневног стручног скупа. Велика обавеза и одговорност је и на стручној комисији која од пристиглих презентација-радова по објављеном конкурс, а њихов број није мали (100-200), треба да прегледа, изврши селекцију и одабере најбоље примере добре учитељске праксе по наведеним категоријама. Одабране презентације налазе се на DVD-у који је саставни део радног материјала.

Модератори – учитељи својим стручним коментарима уводе присутне колеге у садржај примера. Петнаестоминутним излагањем, аутори примера добре праксе презентују своје радове учесницима Сабора / Смотре, приказујући иновативност у наставној и ваннаставној пракси. Након предвиђеног блока за презентацију, води се конструктивна дискусија, уз стручне коментаре професора методичара са Учитељског факултета из Београда.

Садржаји Сабора дали су идеју великом броју учитеља да својим примером добре праксе из школа широм Србије изврше размену професионалних искустава и достигнућа. Руководиоци и чланови тима за организацију Сабора у својим извештајима наводе да су већину презентованих примера учитељи радили тимски, указујући на висок степен професионалне свести и потребе да се сви индивидуални квалитети појединаца удруже у заједничком циљу осавремењивања образовно-васпитног процеса приказујући иновативност у наставној и ваннаставној пракси обједињавањем практичних искустава и применом теоријских знања и вештина (Извештај руководиоца и чланова тима за организацију Сабора Учитеља Србије, 2014).

Литература

Статут Савеза Учитеља Републике Србије

Савез учитеља Републике Србије (2014), Конкурс за примере добре учитељске праксе „Унапређивање наставне праксе кроз размену професионалних искустава“, Београд.

Савез учитеља Републике Србије (2014), Извештај руководиоца и чланова тима за организацију Сабора Учитеља Србије, Београд.

FROM AN EXCHANGE OF PROFESSIONAL EXPERIENCES OF TEACHERS TO THE INNOVATIONS IN EDUCATION

Summary: *The paper comprises, considers and presents an example and use of innovations in the teaching process and the way of its developing as well as the teaching practice through the exchange of professional experiences of the teachers in Serbia. Being innovative is a must in our times and that refers to the innovations in education too, especially in the segment of teaching and all its elements. Although the teachers make a great effort and have a positive attitude to the need of innovating education and the teaching process in the sense of raising the level of teaching quality in a large and complex educational system, they are not and cannot be the only factor the use of innovating in school depends on. Educational system and educational institutions play an important role in contributing to the improvement of organization and quality of the teaching process through the implementation of innovative approaches. The aim of the author is to present a segment of work of the teachers in Serbia, organized by the Teachers' Association of Serbia (SURS) with present attempts of use and ways and forms of presenting innovations in the teaching and non-teaching practice in the educational practice.*

Key words: *innovating, teacher, development of the teaching practice, SURS, educational process, exchange of experiences.*